

INSTITUTT FOR
KIRKE-, RELIGIONS- OG LIVSSYNSFORSKNING

Årsmelding 2016

Vedtatt på KIFO styremøte 7. mars 2017

sak 3/17

INNHold

INNHold	1
1 KIFO, INSTITUTT FOR KIRKE-, RELIGIONS- OG LIVSSYNSFORSKNING 2016	2
1.1 EN SAMMENFATTENDE INTRODUKSJON TIL ÅRSMELDINGEN	2
1.2 STYRETS VURDERING	3
2 VIRKSOMHETEN 2016	5
2.1 KIFOS FORMÅL	5
2.2 ORGANISASJON OG STAB	6
2.3 KONTAKT OG SAMARBEID I NETTVERKET	7
2.4 INTERNASJONALT SAMARBEID.....	7
2.5 SENTRALE AKTIVITETER 2016.....	8
2.6 NORDIC JOURNAL OF RELIGION AND SOCIETY (NJRS)	9
2.7 PUBLISERING OG FORMIDLING	10
2.8 ØKONOMI	10
3 HOVEDSAMARBEIDSPARTNERNE, REPRESENTANTSKAPET OG STYRET	11
3.1 HOVEDSAMARBEIDSPARTNERE 2016.....	11
3.2 REPRESENTANTSKAPET 2016.....	11
3.3 KIFOS STYRE 2016.....	12
4 ANSATTE	13
5 PROSJEKTER UNDER ARBEID 2016	14
5.1 ENDRING OG KONTINUITET I DEN NORSKE KIRKE.....	14
5.2 RELIGION I SAMFUNNET OG RELIGIØST MANGFOLD	17
5.3 LIVSSYN, VERDIER OG ETIKK.....	20
5.4 ANALYSE AV OG FORSKNING PÅ REGISTERDATA OG STATISTIKK PÅ KIRKE-, RELIGIONS- OG LIVSSYNSFELTET	21
5.5 ANDRE PROSJEKT	22
6 PUBLIKASJONER	23
6.1 BØKER.....	23
6.2 ARTIKLER I BØKER	23
6.3 ARTIKLER I TIDSSKRIFTER	23
6.4 RAPPORTER	24
6.5 BOKANMELDelse I VITENSKAPELIG TIDSSKRIFT/FAGTIDSSKRIFT	24
6.6 FRAMTREDEN I MEDIA: KRONIKKER, ARTIKLER, INTERVJUER	24
6.7 BEDØMMELSESKOMITEER (DR.AVH., DISPUTASER, TILSETTINGER)	27
6.8 INVITERT PRESENTASJON VED VITENSKAPELIG KONFERANSE	27
6.9 PAPERPRESENTASJON VED VITENSKAPELIG KONFERANSE	27
6.10 FOREDRAG OG GJESTEFORLESNINGER	28

1.1 EN SAMMENFATTENDE INTRODUKSJON TIL ÅRSMELDINGEN

KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning er et kompetansesentrum for kunnskapsbasert analyse av kirke, religion og livssyn i samfunnet. KIFOs forskningsfelt har stor offentlig interesse, det er aktuelt, oppgavene er mange og behovet for forskningsbasert kunnskap er stort.

I 2016 har KIFO posisjonert seg for å kunne aksle de oppgavene som en slik rolle krever. Styret har vedtatt følgende satsingsområder i sin strategiske plan for 2017-2019: 1. Endring og kontinuitet i Den norske kirke. 2. Religion i samfunnet og religiøst mangfold. 3. Livssyn, verdier og etikk.

Endring og kontinuitet i Den norske kirke.

I 2016 forberedte Den norske kirke seg på å overta arbeidsgiveransvaret for alle statsansatte medarbeidere. Sammen med Grunnlovsendringene av 2012 endrer forvaltningsreformen 2017 Den norske kirke fra statskirke til selvstendig trossamfunn.

Endringsprosessene i Den norske kirke har vært prioritert forskningsinteresse flere år. KIFO har som ambisjon å analysere og fortolke empiriske data som beslutningsunderlag for beslutningstakere i Den norske kirke, i andre tros- og livssynssamfunn, på Stortinget og i norske kommuner.

I 2016 har KIFO blant annet forsket på Kirkevalget 2015, på dåpstall og foreldres holdninger til dåp, barnenattverd, nordmenns bibelbruk, reformasjonsjubileet 2017 og kirkemusikk i Norge på 2000-tallet. I tillegg kommer KIFOs løpende arbeid med behandling og fortolkning av statistikk og registerdata.

Religion i samfunnet og religiøst mangfold

Staten har ikke lenger en offisiell religion. Trossamfunnene utenfor Den norske kirke vokser, og en ny helhetlig religionspolitikk er under oppseiling. KIFO forsker på religionens rolle i det offentlige rom og samarbeider med nordiske og internasjonale forskere om å dokumentere og forstå de kulturelle endringene.

I 2016 har KIFO blant annet forsket på religionsdialog, på jubileumsfeiring som minnepolitikk, kristne migranter og kirke i nordiske land, islam, muslimer og islamofobi, på religion i skandinaviske livsstilsblader og vært en tydelig bidragsyter til den aktuelle samtalen om religiøse minoriteter i Norge.

Livssyn, verdier og etikk

Verdier, tradisjoner, etikk og religiøse praksiser er i endring, og enkeltmenneskers tro lar seg ikke disiplinere av institusjonelle rammer. Dette kaller på økt forskningsinnsats, det krever større årvåkenhet, grundighet og bredde i de teoretiske perspektivene.

I 2016 har KIFOs forskere blant annet arbeidet med data fra den store tro- og livssynsundersøkelsen, søndagen som annerledesdag, rasebegrepets fortid og nåtid, ungdom, New Age og individualisering og kristne organisasjoners formidlingsarbeid på feltene rusmidler og seksualitet.

KIFOs forskere var i 2016 til sammen engasjert i 28 ulike prosjekter.

Utadrettet virksomhet

KIFO har som oppgave å opplyse samfunnsdebatten om kirke, religion og livssyn. Den politiske meningsdanningen trenger fakta, forskningsbasert kunnskap, velbegrunnet analyse og teoretisk drøftede fortolkninger – ofte som motvekt til offentlig uttrykte antakelser, fordommer og uvitenhet. Forskerne driver derfor omfattende utadrettet virksomhet. Deres kunnskaper og innsikter er etterspurt.

I 2016 viser opptellingen 76 mediebidrag og 35 foredrag og gjesteforelesninger.

Vitenskapelige publiseringer

KIFOs forskere er produktive og faglig ambisiøse. Forskingen skjer i nettverket av hovedsamarbeidspartnere og i samsnakk med fagfeller i et internasjonalt forskerfellesskap.

I 2016 er 12 vitenskapelige artikler publisert i anerkjente vitenskapelige publiseringskanaler. Forskerne har deltatt på en rekke internasjonale konferanser, der de har bidratt med 13 presentasjoner av egen forskning. I tillegg kommer utgitte rapporter og bokanmeldelser.

Bemanning

KIFO har i 2016 hatt fem forskere i fulltidsstilling, én professor II (20 %), forskningsassistent og administrative ressurser i tillegg til forskningssjef. Blant forskerne er det sosiologer, statsvitere, og sosialantropologer.

Etter et overskudd i 2015, ble det for 2016 budsjettert med et driftsunderskudd på 500.000 kroner ut fra en strategisk vurdering som tilsa at nytilsatte forskere skulle få anledning til å jobbe seg inn i feltet og utvikle egne prosjekter og søknader.

1.2 STYRETS VURDERING

Styret gir her sin samlede vurdering av KIFOs aktiviteter. Vi peker på hvilke aspekter ved virksomheten som i særlig grad er avgjørende for kirken, sivilsamfunnet og fellesskapet av forskere.

KIFO framstiller forskningsbasert kunnskap som kan brukes i utredninger av konkrete problemstillinger og til å øke den mer generelle kunnskap om religionens plass i samfunnet. Slik sett bidrar KIFO til å gi aktører på religions- og livssynsfeltet et bedre grunnlag for sine beslutninger og til å øke forståelsen av dette feltet. KIFO inngår i rekken av betydningsfulle selvstendige forskningsinstitutter, som tilbyr noe mer enn den enkle sammenstillingen av fakta, som utredningsarbeid vanligvis kjennetegnes av.

Andre halvdel av 2010-tallet preges av radikal omstrukturering på tros- og livssynsfeltet. Den norske kirke endres fra statskirke til statsfinansiert trossamfunn, og gjennom kirkens finansielle kobling til kommunen slår strukturreformer rett inn i kirkens organisasjon og liv. Kristne organisasjoner og tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke forsøker også å finne sine respektive plasser i relasjon til tradisjon, medlemmer og samfunn. Organisatoriske forandringer endrer forutsetningene for tros- og livssynssamfunn på individplanet. Hva er individene «medlem» av? Hva innebærer det å være medlem? Hvordan skal trossamfunnene finansieres? I denne perioden har KIFO arbeidet for: a) at de som tar strategiske beslutninger om Den norske kirkes og de øvrige tros- og livssynssamfunnenes

framtid, har tilgang til forskningsbasert kunnskap om den norske befolkningens relasjon til religion, tro og livssyn, b) at den enkelte borger får hjelp til å tolke og forstå religiøse budskap ut fra en konkret samfunnssituasjon, og c) å utvide den generaliserte kunnskapen om religion og samfunn.

KIFO er et kompetansesentrum. For å løse de oppgavene vi har beskrevet ovenfor, er det avgjørende at KIFO kan bevare sin stilling som et forskningsinstitutt på et høyt faglig nivå. Dette er nødvendig for at den kunnskapen KIFO utvikler og formidler skal være pålitelig og bli tatt på alvor i samfunnet. Et slikt omdømme er også avgjørende for at KIFO skal kunne rekruttere og beholde høyt kvalifiserte forskere. Rekrutteringen av nye høyt kvalifiserte forskere i 2015/2016 er et tydelig eksempel på at KIFO i dag betraktes som et spennende forskningsmiljø.

KIFO bedriver grunnforskning på feltet religion og samfunn. Det ligger i grunnforskningens natur at ikke alle resultater umiddelbart kan anvendes i en praktisk situasjon (jamfør for eksempel teoretisk fysikk eller farmakologi). På sikt vil derimot atskillige resultater falle på plass som komponenter i en utvidet forståelse for samspillet mellom kirke, religion og samfunn. Å holde seg orientert om og bidra til grunnforskningen er en viktig del av enhver forskers faglige forpliktelse, men dette er samtidig det som er vanskeligst å prosjektfinsiere. Dersom KIFO-forskerne bare skal arbeide med utredningsoppgaver og ikke får tid og rom til å beskjeftige seg med ny grunnforskning om religion og samfunn, vil virksomheten innsnevres på en måte som gjør KIFO mindre interessant.

Norsk kirkeliv har lange røtter i tradisjoner som har oppstått andre steder enn i Norge. Reformasjonsjubiléet 2017 synliggjør dette. Norsk samfunnsliv påvirkes av idéer som er utviklet utenfor landets grenser, og norske analyser og teorier finner gjenklang i andre land. KIFO forsøker gjennom sin internasjonale nettverks- og kontaktsvirksomhet å sikre a) at flyten av idéer, analyser og teorier om religion og samfunn tas inn og gjøres tilgjengelig i den norske sammenhengen, og b) at analyser av religion og samfunn i Norge gjøres kjent utenfor landets grenser.

Hvordan har så KIFO i 2016 virkeliggjort ambisjonen om å være et kompetansesentrum for analyse av samspillet mellom kirke, religion og livssyn på den ene siden og samfunn og stat på den andre? Dette er et stort forskningsfelt og det finnes mange aspekter ved dette samspillet vi gjerne skulle ha analysert nærmere, men som vi ser at forskerne har måttet avstå fra, ettersom de ikke har vært mange nok til å gå løs på hele dette feltet. Vi skulle for eksempel gjerne ha innledet et forskningsprogram av før-og-etter-type om forfatnings- og forvaltningsreformene i Den norske kirke. Men sett i forhold til ressursituasjonen, er vi fornøyd: På sidene som følger i dette dokumentet er det lange lister over virksomhet og aktivitet som bærer vitnesbyrd om store ambisjoner, stor flid og stor vilje til å kommunisere resultater. Det er vår vurdering at oppdragsgivere, Den norske kirke og det norske samfunnet får mye for pengene når de omsettes til forskningsbasert kunnskap og analyse gjennom KIFO.

2.1 KIFOS FORMÅL

KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning (tidligere Stiftelsen Kirkeforskning) ble opprettet i 1993 av Kirkerådet i Den norske kirke etter oppdrag fra Kirkemøtet, og har i følge vedtektene følgende formål:

- Å drive og stimulere til forskning om kirke, religion og livssyn i samfunnet
- Å drive utrednings- og utviklingsarbeid i det samme fagområdet
- Å formidle forskning og forskningsresultater til brukerne, til menighetene, til samfunnet og til den offentlige debatten

KIFO skal drive forsknings-, utrednings- og utviklingsarbeid innenfor sitt arbeidsområde, med særlig vekt på empirisk forskning. KIFO skal være en fri og uavhengig forskningsinstitusjon. Grunnforskning vil ofte være initiert av KIFO og/eller KIFOs samarbeidspartnere og finansiert gjennom grunnfinansieringen, eventuelt gjennom Norges Forskningsråd eller andre eksterne forskningsfond. Anvendt forskning vil som regel være utviklet i samarbeid med og finansiert av oppdragsgivere.

KIFO har et forskerfokus på rollen Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn har i samfunnet, og virkninger av politiske og kulturelle endringer. KIFO bidrar til å fortolke mangfoldet innenfor religions- og livssynsfeltet og i den sosiale og kulturelle konteksten. Aktuelle utfordringer for Den norske kirke er også viktig å belyse ut i fra et internasjonalt perspektiv.

KIFO har videre en fler- og tverrfaglig profil. Den er flerfaglig ved at både empiriske, historiske og systematiske studier inngår, og så vel deskriptivt som normativt orienterte fag betraktes som relevante. Profilen er tverrfaglig ved at de ulike fagperspektivene settes i stadig gjensidig dialog med hverandre. I praksis skjer dette ved at fagpersoner med ulik kompetanse samarbeider om prosjekter, og gjennom å inkludere ulike teoretiske, empiriske og metodiske perspektiver.

KIFOs forskningsmiljø og forskningsnettverk utgjøres av 1) et forskningssenter med en fast stab av forskere, og 2) et nettverk av hovedsamarbeidspartnere fra Den norske kirke og universitets- og høyskolesektoren, som er knyttet sammen gjennom samarbeidsavtaler, og 3) et av styret oppnevnt Forskningsutvalg (FU) med eksterne medlemmer. Sammen skal disse virkeliggjøre KIFOs formål og strategi.

Strategisk plan for 2017–2019 fastsetter følgende særlige satsingsområder for virksomheten i denne perioden:

- Endring og kontinuitet i Den norske kirke
- Religion i samfunnet og religiøst mangfold
- Livssyn, verdier og etikk

Analyse av og forskning om statistikk-data for kirke-, religions- og livssynsfeltet er et kontinuerlig ansvar for KIFO.

2.2 ORGANISASJON OG STAB

Staben på KIFO i 2016 består av 5 forskere i 100 prosents stilling. En av stillingene var et vikariat for Ida Marie Høeg, som senere sa opp sin stilling med virkning fra 1. januar 2017. Vikariatet ble omgjort til fast stilling fra samme dato, i samsvar med tilsetningsvedtaket.

Forsker Tore Witsø Rafoss forsvarte 3. mai sin doktorgradsavhandling «Terrorens kulturelle logikk: Det offentlige ordskiftet etter 22. juli» ved Institutt for samfunnsgeografi og sosiologi, Universitetet i Oslo. Blant de heltidsansatte er det nå 2 forskere med professorkompetanse, 3 forskere med doktorgrad og 1 med mastergrad. KIFO har en deltidsansatt forskningsassistent med mastergrad og en professor II i 20 % stilling. I tillegg er det to deltidsansatte regnskapsmedarbeidere. Totalt var det 8 årsverk ved KIFO i 2016.

Representantskapsmøtet ble avholdt 7. juni 2016. Ved valg til KIFO-styret ble Instituttleder og førsteamanuensis Irene Trysnes, Universitet i Agder, valgt for 3 år. Vara: Førsteamanuensis Yvonne Margretha Wang, Høgskulen i Volda. Førsteamanuensis Trude Evenshaug ved Høgskolen i Sørøst-Norge ble oppnevnt av Kirkerådet som styremedlem for 3 år. Vara: Førstelektor emeritus Ingeborg Tveter Thoresen. Representantskapet valgte Trude Evenshaug til ny styreleder.

Representantskapsmøtet gjenvälgte valgkomiteén bestående av: Instituttleder Ingunn Folkestad Breistein, Universitetet i Agder, (leder for komiteen), Professor Anders Aschim, Høgskulen i Volda, og Professor Kjetil Fretheim, Det teologiske menighetsfakultet, som medlemmer.

Representantskapsmøtet gjorde en vedtektsendring som utvider kriteriene for inkludering i hovedsamarbeidsnettverket. Det vil nå være mulig å ta opp som medlemmer forskningsinstitusjoner «[e]in institusjon som har FOU-aktivitet eller anna verksemd som gjer det naturleg å samarbeide med KIFO om å utvikle forskning på feltet kyrkje, religion og livssyn i samfunnet». Det er imidlertid en forutsetning at KIFOs styre ser dette som tjenlig og gjør vedtak om det.

Representantskapsmøtet takket tidligere styreleder Arne Backer Grønningsæter og tidligere nestleder Aud Valborg Tønnessen for sin innsats for KIFO.

KIFOs styre har avholdt fire møter og behandlet 31 saker. Den viktigste saken i 2016 har vært forberedelse av en vedtektsendring som gjelder kriteriene for inkludering i hovedsamarbeidsnettverket og arbeidet med revidert strategiplan.

Styrets nestleder, forskningssjef og rådgiver møtte til det årlige møtet med Kirkerådet 26. mai.

KIFOs forskningsutvalg (FU) har en rådgivende funksjon overfor styret og forskningssjefen. Ved inngangen til 2016 bestod utvalget av professor Geir Skeie, Universitetet i Stavanger, førsteamanuensis Lars Laird Iversen, Det teologiske menighetsfakultet, forsker II Jill Loga, ansatt ved Uni-Rokkan senteret, Bergen, og tilknyttet Senter for sivilsamfunnsforskning (Oslo), og forsker I Olaf Agedal, representant for de ansatte. På ansattes møte 16. februar ble Ann Kristin Gresaker valgt som ansattes representant i FU. Da Jill Loga ønsket å gå ut av forskningsutvalget, ble det i styremøte 9. mars vedtatt å erstatte henne med forsker II Signe Bock Seggaard ved Institutt for samfunnsforskning.

Det har vært fire møter i utvalget 2016 inkludert fellesmøtet med styret i september. FU har i 2016 behandlet 27 saker.

2.3 KONTAKT OG SAMARBEID I NETTVERKET

KIFO arbeider sammen med sine hovedsamarbeidspartnere og andre nasjonale og nordiske institusjoner om en rekke forskningsprosjekter, blant annet:

- NOREL engelskspråklig antologi/bok. Det nordiske forskningsprosjektet NOREL (2009 – 2014) som ledes fra KIFO, har deltakelse fra Universitetet i Agder, Universitetet i Oslo og universiteter i Danmark, Sverige og Island samt The Church Research Institute i Finland.
- *Kristne migranter i Norden*. Bokprosjekt i samarbeid med Høgskulen i Volda (prosjektleder), UiA og HiOA.
- Kirkemusikk i Norge på 2000 tallet ledes av Telemarksforskning, og KIFO og Musikkhøgskolen deltar.
- Ann Kristin Gresaker er medlem av referansegruppa til forskningsprosjektet SPOR – Studium, profesjon og rekruttering med forskere fra VID og MF.

I representantskapsmøtets faglige del var temaet Kirkevalget i 2015 og KIFOs evalueringsrapport. Pål Ketil Botvar presenterte KIFOs forskningsrapport og Andreas H. Aarflot, rådgiver, Avdeling for kirkeordning i Kirkerådet, ga en forberedt kommentar. Forsker Jo Saglie fra Institutt for samfunnsforskning innledet deretter om tidligere forskning på kirkevalg og hvordan man har pleid å kategorisere velgergrupper religionssosiologisk. Religionssosiolog og prest Marta Axner Ims, Trefoldighetskirken i Oslo, innledet om det norske kirkevalget i lys av svenske erfaringer med partipolitiske grupperinger i kirkevalgene. Det ble deretter åpnet for kommentarer og spørsmål i plenum.

KIFO hadde stand på Trosopplæringskonferansen på Lillestrøm 19. oktober, med salg av publikasjoner og informasjon om KIFOs forskningsvirksomhet.

Det er også samarbeid i nettverket ved at KIFO forskere påtar seg undervisnings-, veilednings- og evalueringoppdrag for studenter ved institusjonene.

2.4 INTERNASJONALT SAMARBEID

KIFOs forskere har i 2016 vært aktive i flere internasjonale forskningssamarbeidsprosjekter, og har verv i internasjonale fagorganisasjoner:

I prosjektet *The role of religion in the public sphere. A comparative study of the five Nordic countries (NOREL)* deltar forskere fra Uppsala Universitet, Aarhus Universitet, Islands Universitet og Church Research Institute, Finland, Helsinki Universitet, Københavns Universitet, så vel som Universitetet i Agder og Universitetet i Oslo. Prosjektet ledes av KIFO v/ Inger Furseth, og i tillegg deltar Pål Ketil Botvar, Ann Kristin Gresaker og Sunniva E. Holberg fra KIFO. Inger Furseth redigerte boka «Religionens tilbakekomst i offentligheten?» som kom ut på Universitetsforlaget i 2015, og det vil komme ut en engelskspråklig antologi fra samme prosjekt i 2017.

Ann Kristin Gresaker og Ånund Brottveit deltar i et internasjonalt forskningsprosjekt om religionsdialog (ReDi) som administreres av Universitetet i Hamburg og finansieres av The German Federal Ministry of Education and Research. KIFO samarbeider med forskere fra Universitetet i Stavanger og VID/Rogaland om et delprosjekt med empiri fra Oslo. Forskere fra Tyskland, England og Sverige deltar i hovedprosjektet.

Pål Ketil Botvar deltar i et internasjonalt forskernettverk tilknyttet Universitetet i Würzburg med prosjektet Religion og menneskerettigheter.

Sindre Bangstad deltar i Islamophobia Research and Documentation Project (IRDP), University of California, Berkeley. Columbia Global Freedom of Expression Project, Columbia University, New York. Nordic Network for Media and Religion, Universitetet i Oslo, og PluRel, Religion in Plural Societies Network, Universitetet i Oslo

2.5 SENTRALE AKTIVITETER 2016

Prosjektporteføljen for 2016 avspeiler KIFOs strategiske mål slik disse er uttrykt i strategisk plan 2014–2016 og den etterspørsel som uttrykkes gjennom ekstern finansiering. I 2016 faller de eksternt finansierte prosjektene i stor utstrekning innenfor KIFOs satsningsområder og bidrar på den måten til at KIFOs sentrale forskningsmål realiseres.

I utvikling av eksternt finansierte prosjekter så vel som gjennom prioritering innenfor sin grunnbevilgning, legger KIFO vekt på å respondere på aktuelle utviklingstrekk, behov og initiativer på området kirke, religion og livssyn i samfunnet. KIFO har vært hovedsøker for to NFR-søknader og deltatt som samarbeidspart på ytterligere to søknader. Her deltar forskere fra KIFOs hovedsamarbeidsnettverk og fra andre fou-miljøer, nasjonalt og internasjonalt. Tematikken har vært hatytringer, samfunnsmessige utfordringer forbundet med økende religiøs mangfold, ekstremifisering («radikalisering») og nordiske modeller for religionspolitikk. Tre av søknadene har fått avslag og den fjerde er foreløpig uavklart. Selv om «nåløyet» for NFR-finansiering er svært trangt, så anses det som et viktig prosjektutviklingsarbeid for å utvikle KIFOs kompetanse og eksterne forskningsnettverk.

Grunnbevilgningen søkes brukt på to måter, ved (1) å tilføre ytterligere forskningsbasert kunnskap på områder med eksternt finansierte prosjekter, og dermed supplere, utdype og publisere kunnskap som bygges opp gjennom slike prosjekter og aktuelle behov som avdekkes; (2) og støtte forskning som besvarer aktuelle utviklingstrekk og behov på områder med svakere tilgang på ekstern finansiering. Det legges også vekt på å anvende, analysere og forske på data tilgjengelige gjennom kirkelige statistikker og registre, både gjennom særskilte prosjekter primært basert på kirkestatistikkdata, og gjennom å utnytte og analysere slike data i andre prosjekter i kombinasjon med andre datakilder.

I tråd med disse overordnede prinsippene har KIFO videreført prioriteringen fra 2015 av følgende forskningsområder:

- Forskning om sentrale reform- og endringsprosesser i Den norske kirke, herunder forskning om kirkelig demokrati og kultursatsingen i Den norske kirke
- Forskning om religion og offentlighet og religiøs mangfold

- Forskning som gjennom anvendelse og analyse av kirkestatistikk og registerdata gir kunnskap om tilstand og endring i Norge på området kirke, religion og livssyn.

Noen utvalgte prosjekter

- Kirkevalget 2015. KIFO har etter avtale med Kirkerådet startet forskning på gjennomføringen av Kirkevalget. Datamaterialet består primært i registerdata fra valget, utlagt informasjonsmaterieell om kandidater og valgopplegg, og en surveyundersøkelse blant velgerne. Surveyundersøkelsen er gjort i samarbeid med NORSTAT og finansiert av Kirkerådet. Hovedansvarlige forskere er Pål Ketil Botvar, Sunniva E. Holberg og Bjarke Schønswandt Mortensen.
- NOREL, The role of religion in the public sphere. A comparative study of the five Nordic countries. Prosjektet som ledes av Inger Furseth er formelt avsluttet, men har hatt publisering i 2015 og ventes også å publisere en internasjonal antologi på Palgrave Macmillan i 2017. Andre tilknyttede KIFO-forskere er Pål Ketil Botvar, Ann Kristin Gresaker og Sunniva E. Holberg.
- Grunnlovsjubileet som minnepolitikk. Etnisitet, religion og konstitusjon i dagens Norge, finansiert av Stortinget, Norges Forskningsråd og KIFO, med en totalramme på ca. 1, 5 mill. for prosjektperioden 2014–2015. Prosjektet ledes av Olaf Agedal og Pål Ketil Botvar, Ånund Brottveit og Sunniva E. Holberg deltar. Forskningen blir oppsummert i en antologi som blir utgitt på Pax forlag våren 2017.
- Dåpstall og foreldres holdninger til dåp. Tore Witsø Rafoss har analysert endringene i dåpspraksis i Øvre Romerike prosti og drøftet funnene i lys av tidligere forskning og registerdata for tilsvarende endringer på landsplan. Prosjektet er et samarbeid med Øvre Romerike prosti (i Borg bispedømme).

Strategiplanen sier at KIFO skal videreføre sitt arbeid med analyse av og forskning på statistikk- og registerdata på kirke-, religions- og livssynsfeltet. KIFO har en unik rolle blant de kirke- og religionsvitenskapelige miljøene når det gjelder kvantitativ forskning. Pål Ketil Botvar ved KIFO deltar i Statistisk sentralbyrås Kirke-KOSTRA gruppe.

2.6 NORDIC JOURNAL OF RELIGION AND SOCIETY (NJRS)

KIFO har i 2016 fortsatt å bidra til utgivelsen av Nordic Journal of Religion and Society (NJRS), som er et engelskspråklig nivå 2-tidsskrift. (Nivå 2 angir at tidsskriftet har den høyeste rangeringen som vitenskapelig tidsskrift). I 2016 overtok Universitetsforlaget ansvaret for utgivelsen og det er laget ny avtale med KIFO og redaktørene. NJRS er tilgjengelig på Idunn.no, der tidligere artikler fra og med 2006 er tilgjengelige. Inger Furseth og Lene Kühle (Aarhus Universitet) er redaktører. NJRS støttes i tillegg av Nordisk publiseringsnemnd for humanistiske og samfunnsvitenskapelige tidsskrifter (NOPHS).

2.7 PUBLISERING OG FORMIDLING

Samlet sett har KIFO hatt et publiseringsår med omtrent samme volum som tidligere år. (Fullstendig liste over publikasjoner finnes under pkt. 6)

Tabellen er oppdatert	2015 Sum	2016 Sum	Hvorav på engelsk		Vitensk. nivå 2		Vitensk. nivå 1		Ikke fagfelle vurdert
			2015	2016	2015	2016	2015	2016	
Bøker	1								
Artikler i tidsskrifter og bøker	16	12	4	10	1	3	14	8	1
Institusjonsrapporter el. lignende	4	2							
Bokanmeldelser i vitenskapelige tidsskrift/fagtidsskrift	0	2		1					

I tillegg til publisering av bøker, artikler i bøker og tidsskrifter og forskningsrapporter, deltar forskerne på vitenskapelige konferanser og seminarer og presenterer sine forskningsfunn. De har holdt 13 presentasjoner ved vitenskapelige konferanser (27–28). KIFOs forskere er dessuten svært aktive når det gjelder forskningsformidling og kommunikasjon med KIFOs ulike brukergrupper og med offentligheten, som departement, Kirkerådet, bispedømmeråd, fellesråd og menigheter på diverse samlinger hos disse, konferanser og fagdager.

Se liste under foredrag og gjesteforelesninger på side 28–30 som viser 35 foredrag og gjesteforelesninger. Listen over framturen i media (s. 24–26) med kronikker, artikler og intervjuer, viser at KIFO-forskerne også er aktive og etterspurte for kommentarer og synspunkter i presse og media og gjennom det når ut til offentligheten. Det er registrert 76 opptredener i media i 2016.

2.8 ØKONOMI

Statstilskuddet til KIFO utgjorde 6,5 mill. kroner i 2016. Eksterne prosjektinntekter var 0,5 mill. kroner i 2016. De samlede inntektene var 7,2 mill. kroner. Økonomien i 2016 var preget av en større utskiftning i staben og behov for en ekstra innsats når det gjaldt prosjektutvikling. De største prosjektene er Grunnlovsjubileet, NOREL, Kirkevalget, Barnenattverd og Søndagen som annerledes dag. Medlemskontingent fra 10 hovedsamarbeidspartnere er tilsammen kr 100 000.

KIFO er lokalisert på VID vitenskapelige høyskole, gjennom en leieavtale med Diakonhjemmets Stiftelse.

3 HOVEDSAMARBEIDSPARTNERNE, REPRESENTANTSKAPET OG STYRET

3.1 HOVEDSAMARBEIDSPARTNERE 2016

Ansgar Teologiske Høgskole, Kristiansand (ATH)
Det praktisk-teologiske seminar, Oslo (PTS)
Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo (TF)
Det teologiske menighetsfakultet, Oslo (MF)
VID vitenskapelig høgskole, Oslo (VID)
Høgskulen i Volda, Institutt for religion, livssyn og kyrkjefag, Volda (HVO)
IKO – Kirkelig pedagogisk senter, Oslo
Kirkerådet, Oslo (KR)
NLA Høgskolen, Bergen
Universitetet i Agder, Institutt for religion, filosofi og historie, Kristiansand (UiA)

3.2 REPRESENTANTSKAPET 2016

Professor Ingvild Sælid Gilhus, leder, oppnevnt av Kirkerådet
Varamedlem: Førsteamanuensis Svein Sando
Professor Idar Kjølsvik, oppnevnt av Kirkerådet
Varamedlem: Professor emeritus Preben Lindøe
Professor Jone Salomonsen, oppnevnt av Det teologiske fakultet, UiO
Varamedlem: Professor Oddbjørn Leirvik
Praktikumsleder Fredrik Saxegaard, oppnevnt av Det teologiske menighetsfakultet
Varamedlem: Førsteamanuensis Tone Stangeland Kaufmann
Førsteamanuensis Anne Hege Grung, oppnevnt av Det praktisk-teologiske seminar
Varamedlem: Høgskolelektor Halvard Johannessen
Rektor Ingunn Moser, oppnevnt av VID vitenskapelige høgskole
Varamedlem: Prorektor Bård Mæland
Direktør Marianne Uri Øverland, oppnevnt av IKO – Kirkelig pedagogisk senter og IKO-Forlaget AS
Varamedlem: Administrasjonsleder Dag-Eirik Lannem
Rektor/førsteamanuensis Erik Waaler, oppnevnt av NLA Høgskolen
Varamedlem: Førsteamanuensis Egil Morland
Førsteamanuensis Yvonne Margaretha Wang, oppnevnt av Høgskulen i Volda
Varamedlem: Førsteamanuensis Jonas Gamborg Lillebø
Professor Odin Lysaker, oppnevnt av Universitetet i Agder
Varamedlem: Professor Dagfinn Ulland
Professor Anne Haugland Balsnes, oppnevnt av Ansgar Teologiske Høgskole
Varamedlem: Dosent Lars Råmunddal

3.3 KIFOS STYRE 2016

Forskningsleder Arne Backer Grønningsæter, Fafo, oppnevnt av Kirkerådet. Styreleder (til juni 2016)

Varamedlem: Førstelektor Alf Rolin, Høgskolen i Østfold

Ny oppnevning av Kirkerådet for perioden 2016–2019:

Førsteamanuensis Trude Evenshaug, Høgskolen i Sørøst-Norge

Varamedlem: Førstelektor emeritus Ingeborg Tvetter Thoresen, tidligere Høgskolen i Vestfold

Førsteamanuensis Trude Evenshaug ble valgt til styreleder på Representantskapsmøtet 7.6.2016

Professor Aud Tønnessen, Det teologiske fakultet. Nestleder (til juni 2016)

Varamedlem: Førsteamanuensis Per Halse, Høgskolen i Volda

Nye medlem fra juni 2016, valgt på Representantskapsmøtet 7.6.2016:

Instituttleder/førsteamanuensis Irene Trysnes, Universitetet i Agder

Varamedlem: Førsteamanuensis Yvonne Margretha Wang, Høgskolen i Volda

Professor Jørgen Straarup, Södertörns högskola

Varamedlem: Direktør Marianne Uri Øverland, IKO – Kirkelig pedagogisk senter og IKO-forlaget AS

Professor Harald Askeland, VID vitenskapelige høgskole. Nestleder

Varamedlem: Førsteamanuensis i praktisk teologi Knut Tveitereid, NLA Høgskolen

Forsker Olaf Agedal, representant for ansatte

Varamedlem: Forsker Sindre Bangstad

Sindre Bangstad*Forsker II; cand.polit., ph.d., sosialantropologi.*

Kompetanseområder: sosialantropologi, muslimer i sekulære samfunn (Sør-Afrika, Norge), menneskerettigheter, tros- og livssynsfrihet, islam, hatytringer, ytringsfrihet, sekularisme og sekularitet, rasisme, islamofobi.

E-post: sindre.bangstad@kifo.no

Direkte telefon: 23 33 47 24

Pål Ketil Botvar*Forsker I; cand.polit., ph.d., statsvitenskap*

Kompetanseområder: empiriske studier av moral, religion og politiske holdninger, statistikk, religionssosiologi, nyreligiøsitet, menighetsstudier.

E-post: pal.ketil.botvar@kifo.no

Direkte telefon: 23 33 47 27

Ånund Brottveit*Forskningssjef; cand.polit., ph.d., sosialantropologi*

Kompetanseområder: sosialantropologi, symbol- og ritualteori, kulturanalyse, flerkulturalitet, sosialt nettverk, dialogisme og diskursteori, medisinsk antropologi.

E-post: anund.brottveit@kifo.no

Direkte telefon: 22 33 47 25

Inger Furseth*Professor II; dr.polit., sosiologi*

Kompetanseområder: religionssosiologi, kjønn og religion, religiøst mangfold, sosiologisk teori, sosiale og religiøse bevegelser.

E-post: inger.furseth@sosgeo.uio.no**Ann Kristin Gresaker***Forsker III, MA, sosiologi*

Kompetanseområder: religion, populærkultur og kjønn, medieanalyse, religionssosiologi, religiøs endring.

E-post: gresaker@kifo.no

Direkte telefon: 23 33 47 28

Tore Witsø Rafoss*Forsker II; ph.d., sosiologi*

Kompetanseområder: kultursosiologi, kognitiv sosiologi, kollektiv identitet, terror, religionssosiologi, kvantitativ og kvalitativ metode.

E-post: tore.rafoss@kifo.no

Direkte telefon: 23 33 47 26

Olaf Agedal*Forsker I; dr.philos., sosiologi*

Kompetanseområder: kultur- og religionssosiologi, symboler, ritualer, jubileer, minnepolitikk, nasjonal identitet, kirker som kulturarena.

E-post: aagedal@kifo.no

Direkte telefon: 23 33 47 23

Sunniva E Holberg*Forskingsassistent, MA, statsvitenskap***Bjarke S. Mortensen***Forskingsassistent (t.o.m. 29.2.2016)**MA, religionssosiologi*

Administrasjon:

Maria Aase

Rådgiver, cand.mag.

E-post: maria.aase@kifo.no

Direkte telefon: 23 33 47 20

Knut Evensen

Regnskap (Deltid)

Bodil Hafslund

Regnskap (Deltid)

5 PROSJEKTER UNDER ARBEID 2016

Prosjektene presenteres under følgende fem overskrifter.

1. Endring og kontinuitet i Den norske kirke
2. Religion i samfunnet og religiøst mangfold
3. Livssyn, verdier og etikk
4. Analyse av og forskning på registerdata og statistikk på kirke-, religions- og livssynsfeltet
5. Andre prosjekter

Inndelingen svarer til de tre satsningsområdene definert i strategisk plan 2017–2019, og KIFOs kontinuerlige ansvar for forskning og kunnskapsoppbygging på området kirke-, religions- og livssynsstatistikk. (For publikasjoner og formidling fra prosjektene, se kapitel 6.)

Når det under finansiering står KIFO, betyr det at prosjektet er finansiert av KIFOs grunnfinansiering/tilskudd fra Kirkerådet over statsbudsjettet. Der det står KIFO og en annen institusjon, er prosjektet finansiert med tilskudd samt at KIFO bruker av grunnfinansieringen for å gjennomføre prosjektet. Innenfor hvert satsningsområde er prosjektene oppført med de største først.

5.1 ENDRING OG KONTINUITET I DEN NORSKE KIRKE

Dette satsningsområdet fokuserer på

- Den norske kirkes arbeid med kirkeordning, demokrati og organisasjonsspørsmål
- Utvikling i Den norske kirkes gudstjenesteliv, trosopplæring, kulturformidling
- Den norske kirke som «Norges folkekirke» etter avviklingen av statskirkeordningen

Kirkevalget 2015

Bemanning: Pål Ketil Botvar, Sunniva E. Holberg, Bjarke S. Mortensen

Ferdigstilling: 2016

Finansiering: KIFO, Kirkerådet (KR)

Prosjektbeskrivelse: Prosjektet tok for seg kirkevalget 2015. Vi så på om formelle krav til valget er oppfylt. Videre tok vi for oss gjennomføring og resultater og sammenlikner disse med tidligere kirkevalg. Spesiell vekt ble lagt på bispedømmevalget, som var mest endret fra tidligere valg. En egen velgerundersøkelse ble gjennomført i samarbeid med Norstat. Ved hjelp av denne kunne man sammenlikne gamle og nye velgere. Rapport ble levert i februar 2016. Den ble presentert på KIFOs representantskapsmøte i juni.

Så snakker vi om rus og sex... Kristne organisasjoners formidlingsarbeid på feltene rusmidler og seksualitet

Bemanning: Pål Ketil Botvar, Nina Hoel, Ann Kristin Gresaker

Ferdigstilling: 2016

Finansiering: Blå Kors, Kirkelig Ressurssenter (trosopplæringsreformen), KIFO

Prosjektbeskrivelse: Prosjektet kartlegger formidling om rus og seksualitet rettet mot unge i kristne organisasjoner. Datamaterialet skriver seg i hovedsak fra en spørreundersøkelse og intervjuer blant kirkelige barne- og ungdomsarbeidere. Den norske kirke utgjør her den største gruppen. Problemstillinger: Hvilke sosialetiske temaer formidles til unge tilknyttet kirker og kristne organisasjoner? I hvilken grad inngår rus og seksualitet? Hvorfor blir evt. disse temaene ikke behandlet? Hvordan formidles det om slike temaer? Hva er målet med formidlingen? Prosjektet munnet ut i en rapport (2015) og en påfølgende artikkel i Tidsskrift for sjelesorg i 2016.

Barnenattverd

Bemanning: Olaf Aagedal, Ånund Brottveit, Tore Witsø Rafoss

Ferdigstilling: 2018

Finansiering: Kirkerådet (utviklingsmidler), KIFO

Prosjektbeskrivelse: Tema for prosjektet er den nye nattverdstradisjonen i Den norske kirke der også barn inkluderes i nattverden. Prosjektet vil undersøke hvordan nattverd introduseres og praktiseres innenfor rammen av Trosopplæringsreformen. Barnenattverd vil også settes inn i en videre kulturell og historisk sammenheng der vi vil analysere denne praksisen som en del av en langsiktig endring av den norske nattverdstradisjonen.

Dåp i Østre Romerike prosti

Bemanning: Tore Witsø Rafoss, Ånund Brottveit

Ferdigstilling: 2016

Finansiering: Sørums kirkelige fellesråd med delfinansiering fra Fet og Dalen kirkelige fellesråd og KIFO

Prosjektbeskrivelse: Undersøkelsen tar sikte på å utforske hvorfor noen foreldre døper barna sine, mens andre foreldre lar være å døpe barna sine. Resultatene skal brukes til å få kunnskap om medlemmenes tilknytning til og bruk av kirken. De som er medlem av Den norske kirke og som bor i kommunene Nes, Sørums, Fet og Aurskog-Høland og fikk barn i 2012 og 2013 er med i undersøkelsen. Datagrunnlaget er en surveyundersøkelse til samtlige foreldre i populasjonen i de fire kommunene, sendt ut medio november. Rapporten ble levert i juni 2016.

Verdier, religion og menneskerettigheter

Bemanning: Pål Ketil Botvar

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: Kirkerådet (utviklingsmidler), KIFO

Prosjektbeskrivelse: Prosjektet handler om ungdom, religion og holdninger til ulike menneskerettigheter. Det er samlet inn spørreskjemasvar fra ca 1000 ungdommer ved 20 videregående skoler i Oslo og Akershus. Blant de som har en religiøs tilhørighet utgjør medlemmer av Den norske kirke flertallet. Materialet er representativt for ungdomsbefolkningen på viktige bakgrunnsvariabler. Prosjektet er et samarbeid mellom ca 20 europeiske land, og koordineres fra universitetet i Würzburg, Tyskland. I prosjektet sammenliknes ulike religiøse gruppers syn på menneskerettigheter i europeiske storbyer. Flere artikler til internasjonale bøker er utviklet.

Reformasjonsjubileet 2017 som minnepolitikk

Bemanning: Olaf Agedal

Ferdigstilling: 2018

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse: Dette er et forprosjekt som har utviklet en prosjektplan for hvordan den norske feiringen av reformasjonsjubileet kan studeres ut fra et minnepolitiske perspektiv; dvs hvordan reformasjonen tolkes og brukes av ulike aktører for å formidle nåtidige budskap. Den norske 2017-feiringen vil også bli sammenlignet med tidligere feiringer og feiringer i andre land. I forprosjektet er det gjort feltarbeid i Wittenberg og Malmø (i forbindelse med pavens besøk på reformasjonsdagen 2016).

Nordmenns bibelbruk – en forskningsoversikt

Bemanning, Pål Ketil Botvar, Tore Witsø Rafoss

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: Det norske Bibelselskap

Prosjektbeskrivelse: Formålet med prosjektet er å kartlegge hva som foreligger av forskningsrelaterte data og undersøkelser knyttet til nordmenns bibelbruk, herunder undersøke hva som er gjort av religionssosiologisk forskning på feltet. Prosjektet går ut på å kartlegge og analysere foreliggende kvantitative data om nordmenns bibelbruk og holdninger til Bibelen med sikte på å få en oversikt over hva man vet og ikke vet om temaet. Herunder tar man for seg hvordan medlemmer i Den norske kirke og kristne frikirker forholder seg til Bibelen. Rapporten som leveres i mars 2017 skal munne ut i anbefalinger til mulige oppfølgingsprosjekter.

Kirkemusikk i Norge på 2000-talet

Bemanning: Olaf Agedal

Ferdigstilling: 2016

Finansieringskilder: Kulturrådet

Samarbeidspartnere: Heidi Stavrum, Ole Marius Hylland, Åsne Dahl Haugsevje, Telemarksforskning, Solveig H. Christensen, Norges Musikkhøgskole

Prosjektbeskrivelse: Prosjektet beskriver og analyserer den kirkemusikalske utviklingen som har skjedd på 2000-tallet, der den delen som skapes og utøves av profesjonelle aktører vektlegges spesielt. Prosjektet gjør i tillegg en vurdering av dagens situasjon for kirkemusikken, som også inkluderer en analyse av politiske tiltak og føringer, særlig av Norsk kulturråds støtteordning for kirkemusikk. Resultatene fra prosjektet ble publisert som bok i 2016.

5.2 RELIGION I SAMFUNNET OG RELIGIØST MANGFOLD

Dette satsningsområdet fokuserer på følgende punkter:

- Ulike aspekter ved religion og livssyn i det offentlige rommet
- Empiriske endringer i religionsbildet
- Livsfaseritualer i et livssynsåpent samfunn
- Religiøsitet i nasjonale ritualer

Jubileumsfeiring som minnepolitikk. En dokumentasjon og analyse av Grunnlovsjubileet 2014

Bemanning: Olaf Aagedal (prosjektleder), Pål Ketil Botvar, Ånund Brottveit

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: Stortinget, Norges Forskningsråd, KIFO

Samarbeidspartnere: Svein Ivar Angell, UIB/Rokkansenteret, Gabriella Elgenius, Gøteborg Universitet

Prosjektbeskrivelse: Et nasjonalt jubileum kan analyseres som identitetspolitikk som setter ord på nasjonal selvpoppfatning. På bakgrunn av tidligere analyser av Unionsjubileet 2005 og KIFO sitt prosjekt om Grunnlova som nasjonalt symbol, har vi gjennomført et prosjekt som dokumenterer og analyserer feiringa av Grunnlovsjubileet 2014. Et særlig fokus er religionen og Den norske kirke sin rolle under jubileumsfeiringen. I 2015 ble resultater fra prosjektet presentert gjennom sluttkonferanse, foredrag og mediaoppslag. I 2017 (mars) publiseres resultatene i en bok på Pax Forlag.

The role of religion in the public sphere. A comparative study of the five Nordic countries (NOREL)

Bemanning: Inger Furseth (prosjektleder), Ann Kristin Gresaker, Pål Ketil Botvar

Ferdigstilling: 31. mars 2014. Boken «Religionens tilbakekomst i offentligheten? Religion, politikk, medier, stat og sivilsamfunn i Norge siden 1980-tallet» ble utgitt i 2015 (Universitetsforlaget).

Finansiering: Nordisk samarbeidsnemnd for humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning (NOS-HS)/NORDCORP, KIFO, Aarhus Universitet, The Church Research Institute Finland, Islands Universitet og Uppsala Universitet.

Prosjektbeskrivelse: NOREL (2009-2014) sammenliknet systematisk religiøs endring i den offentlige sfære i Danmark, Norge, Sverige, Finland og Island i de siste 30 årene med fokus på religion og stat, politikk, medier og sivilsamfunn. I 2016 har arbeidet bestått i å ferdigstille boken «Religious Complexity in the Public Sphere. Comparing Nordic Countries», som vil bli utgitt på Palgrave Macmillan våren/sommeren 2017.

Relevant religion? Omtale og forming av religion i skandinaviske livsstilblader 1988, 1998 og 2008

Bemanning: Ann Kristin Gresaker, ph.d.-prosjekt

Ferdigstilling: 2017

Finansieringskilder: Nordisk samarbeidsnemnd for humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning (NOS-HS), NORDCORP, (i perioden 1.4.2010 – 31.3.2014), KIFO.

Prosjektbeskrivelse: Artikkelbasert avhandling som undersøker hvordan skandinaviske kvinne-, manne- og familieblader omtaler religion i årene 1988, 1998 og 2008, via en kvantitativ innholdsanalyse og kvalitative tekstanalyser. Følgende overordnede spørsmål stilles: Hvordan omtaler og former skandinaviske/nordiske livsstilblader religion som tema i årene 1988, 1998 og

2008? Hvilken betydning har kjønn for de måter religion omtales og formes? Hva kan dette si om religionens rolle i den skandinaviske, kjønne livsstilbladkonteksten?

Islam, muslimer og islamofobi

Bemanning: Sindre Bangstad

Ferdigstilling: 2016

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse: Publiserte artikler i *Journal of Muslims in Europe*, *American Ethnologist*, *Annual Yearbook of Muslims in Europe* og *European Islamophobia Report* 2015.

Religion og humor i norske medier

Bemanning: Pål Ketil Botvar, Ann Kristin Gresaker

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: Fritt ord, Medietilsynet, KIFO

Prosjektbeskrivelse: Forholdet mellom religion og humor har lenge vært konfliktfylt. Samtidig er religion og humor i stadig dialog og forhandler for å finne måter å forholde seg til hverandre på. Forskningsprosjektet *Humor og religion i norske medier – konflikt, dialog, endring* undersøker ulike sider ved relasjonen mellom religion og humor i norske medier. Dette inkluderer produksjon av religionshumor, humoristiske fremstillinger av religion i ulike medier og ulike religiøse og ikke-religiøse gruppers respons og holdninger til religionshumor. Planlegger å gi ut bok.

Kristne migranter og kirke i nordiske land

Bemanning: Pål Ketil Botvar

Ferdigstilling: 2016

Finansiering: KIFO

Samarbeidspartnere: Anders Aschim (prosjektleder), Høgskulen i Volda, Helje Sødal, UiA, Olav Hovdelien HiOA

Prosjektbeskrivelse: Prosjektet er del av et bokprosjekt. Botvar har deltatt på seminar i Volda og skrevet et bidrag på basis av tilgjengelig surveymateriale (ESS-undersøkelsen) om befolkningene i Norge, Polen og de tre baltiske land. Problemstillingen for kapitlet er forholdet mellom religion og sosial kapital i land som sender og mottar arbeidsinnvandrere. Forholdet mellom «bonding» og «bridging» elementet i den sosial kapital diskuteres, samt hvorvidt kirkene underbygger det ene eller det andre elementet.

Kjendiser, religion og kjønn i norske kvinne- og manneblader for unge

Bemanning: Ann Kristin Gresaker

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: KIFO

Samarbeidspartnere: Ida Marie Høeg, Universitetet i Agder

Prosjektbeskrivelse: Basert på kjendisstoff i kvinnebladet *Det Nye* og mannebladet *Mann* over en 30-årsperiode (1998–2015/2016), undersøker artikkelen hvordan kjendiser snakker om religion og livssyn, hvilke former for religion som synliggjøres og hvordan bladet fremstiller kjendisers forhold til religion. Studien er også opptatt av hvordan kjønn spiller inn i de måter kjendisenes forhold til religion og livssyn fremstilles. Artikkelen inngår i bok om ungdom og religion med professor Ida Marie Høeg som redaktør og utgis på Universitetsforlaget i 2017.

Når vinden gir svar. Bob Dylans norske følgesvenner

Bemanning: Pål Ketil Botvar

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: NFR-stipend

Prosjektbeskrivelse: Prosjektet retter seg mot skriving av en fagbok om Bob Dylan fans i Norge og andre land. Prosjektet baserer seg på teori om fandom, samt teorier om populærkultur, religion og politikk. I prosjektet sammenliknes ulike deler av Dylans-fanskare basert på grad av entusiasme, samt demografiske og sosiale bakgrunnsforhold som alder, kjønn, bosted, religiøs og politisk tilhørighet. Prosjektet tar både utgangspunkt i kvalitative og kvantitative data.

Urban Management of Religious Diversity

Bemanning: Ånund Brottveit, Ann Kristin Gresaker

Ferdigstilling: 2018

Finansiering: KIFO, The German Federal Ministry of Education and Research via Universitetet i Stavanger

Samarbeidsparter: Geir Skeie, Universitetet i Stavanger, Øystein L. Johannessen og Dag Husebø, VID Stavanger, Anna Körs, Universität Hamburg

Prosjektbeskrivelse: I samarbeid med Universitetet i Stavanger/VID Stavanger, er KIFO ansvarlig for en lokal studie i Oslo. Casestudien er del av det komparative prosjektet Religious Dialogue in Modern Societies/ReDi ledet av Geir Skeie (UiS), med lignende studier i London og Hamburg. Følgende forskningsspørsmål stilles: 1) hvordan «byen» forstått som visse nøkkelaktører i politikk og forvaltning og sivilsamfunnsorganisasjoner håndterer religiøs mangfold, 2) hvilke ideer og mål disse aktørene har, og 3) hvilken rolle tros- og livssynsaktiviteter har i denne konteksten.

Under horisonten: Om hverdagslig sekularitet og toleranse blant unge med muslimsk minoritetsbakgrunn i et flerkulturelt Oslo Øst

Bemanning: Sindre Bangstad

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: KIFO

Samarbeidspartnere: Ida Marie Høeg, Universitetet i Agder

Prosjektbeskrivelse: Bestilt kapittelbidrag/artikkel til redigert bok om ungdom og religion med professor Ida Marie Høeg (UiA) som redaktør som utgis på Universitetsforlaget i 2017. Artikkelen tar utgangspunkt i data fra et NFR FRIHUMSAM-finansiert forskningsprosjekt (2010-13) om liberalitet og sekularitet blant unge med muslimsk minoritetsbakgrunn på Oslo Øst.

5.3 LIVSSYN, VERDIER OG ETIKK

Dette forskningsområdet fokuserer på:

- Tros- og livssynssamfunnenes engasjement i etiske spørsmål
- Betydningen av tro og livssyn for verdier og holdninger i samfunnet
- Religion, rettigheter og lovgivning
- Samfunnsutvikling og verdikonflikter

Søndagen som annerledesdag

Bemanning: Pål Ketil Botvar, Sindre Bangstad

Ferdigstilling 2017

Finansiering: KUD

Prosjektbeskrivelse: KIFO skal utarbeide en kunnskapsoversikt basert på eksisterende og relevant forskning på sosiale og kulturelle aspekter ved større endringer i søndagshandelen. Som ledd i prosjektet vil KIFO undersøke argumenter brukt i hørings svarene etter regjeringens forslag til å åpne for økt bruk av søndagshandel. Vi tar særlig for oss følgende tre områder: 1) Forskning på søndagen som fridag for velvære og livskvalitet, 2) Forskning på tidsbruk og fritidsmønster, 3) Forskning på konkrete konsekvenser av endringer i forretningslivets åpningstider. Hovedvekten vil bli lagt på norsk og annen nordisk forskning. Rapport leveres i utgangen av mars 2017.

Rasebegrepets fortid og nåtid

Bemanning: Sindre Bangstad

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse: Vitenskapelig artikkel bestilt av *Sosiologisk Tidsskrift* med utgangspunkt i boken *Hva er rasisme* (Universitetsforlaget, 2015). Antatt for publisering i 2017.

Nasjonale symboler og nasjonsbygging. En studie av bruk av nasjonale symboler under folkeavstemningen i Skottland 2014, Brexit-avstemningen i Storbritannia 2016 og i norske avstemninger om medlemskap i EU i 1972 og 1994

Bemanning: Olaf Aagedal

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse: Prosjektet analyserer bruk av nasjonale symboler under folkeavstemninger ut fra et nasjonsbyggingsperspektiv. Det empiriske grunnlaget er fra folkeavstemningen i Skottland 2014 som sammenlignes med folkeavstemningene om norsk og britisk medlemskap i EU i 1972, 1994 og 2016. Foreløpige resultater fra prosjektet ble presentert på en statsvitenskapelig konferanse i Edinburgh september 2015. Videre publisering som artikkel i fagtidsskrift.

17. mai som kulturmøte

Bemanning: Ånund Brottveit

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: Fritt Ord, Akershusmuseet, Norsk lokalhistorisk institutt, Norsk kulturråd, NFR, KIFO

Samarbeidspartnere: Roger Erlandsen, Kirsten Linde, Kari Amundsen og Katja Nicolaysen, Akershusmuseet; Knut Sprauten og Ola Alsvik Norsk lokalhistorisk institutt

Prosjektbeskrivelse: Museumsutstilling og bokutgivelse i 2017 i tilknytning til Grunnlovsjubileet, og basert på datainnsamling om innvandrerfamiliers egen praksis og tanker rundt grunnlovsdagen. Brottveit bruker forskningsdata fra Grunnlovsprosjektet (Grunnlova som symbol), mens Akershusmuseet og Norsk lokalhistorisk institutt samler inn data fra 10 ulike innvandrerfamilier i Akershus om deres 17.maifeiring i 2013. Det vil bli benyttet kvalitative intervjuer og foto-/videopptak gjort av familiene selv. Brottveit skriver en vitenskapelig artikkel til boka.

Ungdom, New Age og individualisering

Bemanning: Pål Ketil Botvar

Ferdigstilling 2017

Finansiering: KIFO

Samarbeidspartnere: Irene Trysnes og Ida Marie Høeg, Universitetet i Agder

Prosjektbeskrivelse: På bakgrunn av allerede innsamlet materiale fra tidligere prosjekt samt noen nye intervjuer, lager Irene Trysnes og Pål Ketil Botvar en felles artikkel til boka Ung Religion som professor Ida Marie Høeg redigerer. I artikkelen sammenliknes unge nyreligiøse og eldre nyreligiøse med hensyn til grad av individualismeorientering. En ser også på deres forhold til fellesskap og organisasjoner – såkalt sosial kapital. De ekspressive og subjektivistiske trekkene i nyreligiøsiteten antas å appellere til yngre mennesker. Antakelsen blir undersøkt og diskutert på bakgrunn av spørreskjemaer til abonnenter på bladet «Visjon», samt intervjuer med personer som er aktive i et nyreligiøst miljø. I hvilken grad er det rimelig å karakterisere unge mennesker som er involvert i slike miljøer for religiøse individualister?

5.4 ANALYSE AV OG FORSKNING PÅ REGISTERDATA OG STATISTIKK PÅ KIRKE-, RELIGIONS- OG LIVSSYNSFELTET

Arbeid med Tro- og livssynsundersøkelsen

Bemanning: Tore Witsø Rafoss

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse: Arbeid med data fra Tro- og livssynsundersøkelsen (TLU) for å se om denne bør utnyttes ytterligere. TLU var en stor survey-undersøkelse utført i 2012, og den inneholder mye informasjon om nordmenns religiøse tro og praksis. Det er arbeidet spesielt med fokus på dåp og med henblikk på en vitenskapelig publikasjon. Man har analysert hvordan mors og fars religiøse tilhørighet påvirker om et barn blir døpt eller ikke. Disse funnene dannet grunnlaget for en kronikk i Vårt Land 25. oktober 2016.

5.5 ANDRE PROSJEKT

Anthropology of our Times

Bemanning: Sindre Bangstad m. fl.

Ferdigstilling: 2016

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse: Anthropology of our Times er en redigert antologi basert på en serie i public anthropology som Bangstad koordinerte på Litteraturhuset i Oslo i perioden 2009 til 2014, med finansiering fra stiftelsen Fritt Ord. Boken inneholder intervjuer med ledende internasjonale antropologer som Didier Fassin, Claudio Lomnitz, Angeliqve Haugerud, Richard Ashby Wilson, David Price, Ruben Andersson, Magnus Marsden og Parvis Ghassem-Fachandi. Til boken har Bangstad skrevet en innledning, og Prof Thomas Hylland Eriksen et forord. Boken er antatt for publisering av Palgrave MacMillan i New York i juli 2017.

Terrorens kulturelle logikk: Det offentlige ordskiftet etter 22. juli (ph.d.)

Bemanning: Tore Witsø Rafoss

Ferdigstilling: Våren 2016

Finansiering: KIFO

Prosjektbeskrivelse: Forberedelse til prøveforelesning og disputas i forhold til egen doktorgrad.

Museum som minnepolitiske aktører

Bemanning: Olaf Agedal (prosjektveileder)

Ferdigstilling: 2018

Finansiering: Norsk Kulturråd

Samarbeidspartnere: Ottar Grepstad, prosjektleder, nettverk av museumsansatte

Prosjektbeskrivelse: Prosjektet er et nettverkssamarbeid mellom ansatte i kunstmuseum. Prosjektet analyserer museumsarbeid ut fra et minnepolitisk perspektiv; dvs analyserer hvordan verdier og interesser i samtiden påvirker museene sin fremstilling av fortida.

Selvhjelpsbok – Antologi for forskningen på selvhjelpsgrupper

Bemanning: Ånund Brottveit

Ferdigstilling: 2017

Finansiering: Helsedirektoratet/NIBR/KIFO

Samarbeidspartnere: Nora Gotaas (prosjektleder) og Hilde H. Zeiner (medredaktør),

NIBR/Helsedepartementet; Marte Feiring, HiOA

Prosjektbeskrivelse: Redaktør og forfatter i bokprosjekt basert på selvhjelpsforskningen. Forskerne har analysert fremveksten av den nye formen for selvorganiserte selvhjelpsgrupper, promotert av organisasjonen Selvhjelp Norge. Prosjektet «Endringsarbeid i selvhjelpsgrupper» er administrert av Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR).

6 PUBLIKASJONER

6.1 BØKER

6.2 ARTIKLER I BØKER

- Bangstad, Sindre. 2016. «Recoding nationalism: Islam, Muslims and Islamophobia in Norway before and after July 22, 2011». I *Islamophobia Studies Yearbook 2015*, redigert av Farid Hafez, 44-65. Wien: New Academic Press. (nivå 1)
- Bangstad, Sindre. 2016. «Norwegian Right-Wing Discourses: Extremism Post-Utøya». I *Fear of Muslims? International Perspectives on Islamophobia*, redigert av Douglas Pratt og Rachel Woodlock, 231-250. New York og Frankfurt: Springer International. (nivå 1)
- Bangstad, Sindre og Olav Elgvin. 2016. «Norway». I *Yearbook of Muslims in Europe Vol 8*, redigert av Oliver Scharbrodt, 514-530. Leiden: Brill. (nivå 1)
- Bangstad, Sindre. 2016. «Norway». I *European Islamophobia Report 2015*, redigert av Enes Bayrakli og Farid Hafez, 403-422. Istanbul: SETAV.
- Botvar, Pål Ketil. 2016. «Must one be Christian to be Truly Norwegian? The Relationship between Religion and National Identity». I *Reconsidering Religion, Law, and Democracy. New Challenges for Society and Research*, redigert av Anna-Sara Lind, Mia Lövheim og Ulf Zackariasson, 199-217. Lund: Nordic Academic Press. (nivå 1)
- Botvar, Pål Ketil. 2016. «Religion, sosial kapital og integrering. En sammenlikning av surveydata fra Norge, Polen og Baltikum». I *Kristne migranter i Norden*, redigert av Anders Aschim, Olav Hovdelien og Helje Kringlebotn Sødal. Kyrkjefag Profil nr 28. Kristiansand: Portal forlag. (nivå 1)
- Aagedal, Olaf, Ole Marius Hylland og Heidi Stavrum. 2016. «Visjoner og realiteter: Kirkemusikken i Den norske kirke». I *En ny kirkelyd? Grunntoner i den norske kirkemusikken på 2000-tallet*, redigert av Ole Marius Hylland og Heidi Stavrum, 139-177. Oslo: Kulturrådet/Vigmostad & Bjørke. (nivå 1)

6.3 ARTIKLER I TIDSSKRIFTER

- Bangstad, Sindre. 2016. «Islamophobia: What's in a Name? Analysing the Discourses of Stopp Islamiseringen av Norge (Stop the Islamisation of Norway, SIAN) ». *Journal of Muslims in Europe* 5 (2): 145-169. (nivå 1)
- Bangstad, Sindre. 2016. «Ten questions about anthropology, feminism, Middle East politics, and publics: Sindre Bangstad interviews Lila Abu-Lughod». *American Ethnologist* 43 (4): 595-608. <http://americanethnologist.org/2016/lila-abu-lughod-interview/>. (nivå 2)
- Botvar, Pål Ketil og Ann Kristin Gresaker. 2016. «Forandre for å bevare i kristent ungdomsarbeid? Nye tilnæringsmåter til temaene rusmidler og seksualitet». *Tidsskrift for sjelesorg* 1: 65-80. (nivå 1)
- Gresaker, Ann Kristin. 2016. «'If your life feels empty, perhaps it's time to find a partner?' Constructions of heterosexual coupledness and femininity through astrological advice in a

Norwegian women's magazine». *Journal of Gender Studies* (først på nett). DOI: 10.1080/09589236.2016.1150159. (nivå 2)

- Gresaker, Ann Kristin. 2016. «Sex, Violence, and the Religious 'Other'. The Gendering of Religion in Scandinavian Men's Magazines». *Men and Masculinities* (først på nett). DOI: 10.1177/1097184X15625311. (nivå 2)

6.4 RAPPORTER

- Holberg, Sunniva E., Bjarke Schönwandt Mortensen og Pål Ketil Botvar. 2016. *Polarisering og kontinuitet. En analyse av kirkevalget 2015. KIFO Rapport 2016: 1*. Oslo: KIFO
- Rafoss, Tore Witsø. 2016. *Et religiøst landskap i endring. Oppslutning om dåp på Østre Romerike. KIFO Rapport 2016: 2*. Oslo: KIFO

6.5 BOKANMELDELSE I VITENSKAPELIG TIDSSKRIFT/FAGTIDSSKRIFT

- Bangstad, Sindre. 2016. David H. Price. 2016. Cold War Anthropology: The CIA, the Pentagon and the Rise of Dual Use. Anthropology. Duke University Press. *Anthropology of This Century 17*. <http://aotcpres.com/articles/anthropologys-conscience-reading-david-price/>
- Bangstad, Sindre. 2016. Ta-Nehisi Coates. 2016. Mellom verden og meg. *Agora-Tidsskrift For Metafysisk Spekulasjon 34 (2-3)*: 377–382. (nivå 1)

6.6 FRAMTREDEN I MEDIA: KRONIKKER, ARTIKLER, INTERVJUER

Sindre Bangstad

- *Dagsavisen*. Myter og fakta om hatytringer. Kronikk. Medforfatter: Ervin Kohn. 2. februar.
- *Columbia Global Freedom of Expression*. Hussain v. the Norwegian Prosecution Authority. Rettsreferat. 6. mars.
- *Columbia Global Freedom of Expression*. «Hate Speech: The Dark Twin of Free Speech». Essay. 16. mars.
- *NRK Østlandssendingen*. Islamsk konferanse vil ikke oppgi foredragsholdere. Intervju. 18. mars.
- *Aftenposten*. Vil vurdere reglene for opphold for «hatpredikanter». Intervju. 28. april.
- *Aftenposten*. Listhaugs symbolpolitikk. Kronikk, 3. mai.
- *Vårt Land*. Tror muslimer vil falle fra. Intervju. *Vårt Land*. 19. mai.
- *Vårt Land*. Offentlig muslimbønn provoserer. Intervju. 24. mai.
- *Universitetsforlagets podcasts*. Sindre Bangstad om rasisme. 27. mai.
- *Vårt Land*. Flere koner er lovlig i Sør-Afrika. Kronikk. 10. juni.
- *Universitetsforlagets blogg (Ublogg)*. Rasismens visuelle kulturer. 16. juni.
- *Columbia Global Freedom of Expression*. Norwegian Prosecution Authority v. X, Y, and Z. (Rettsreferat). 20. juni.
- *Forskning.no*. Stortingets sekulære blindspor. Kronikk. 8. juli.
- *Fusion.net (ABC News)*. What Norway can teach the US about the deadly price of right-wing extremism. Intervju. 1. august.
- *Klassekampen*. Den franske sekularismen gjør myndighetene maktesløse. Intervju. 4. august.

- *Klassekampen*. Angriper liberale muslimer. Intervju. 4. august.
- *Vårt Land*. Ekstremismeforsker: Bør være forsiktig med aggressiv språkbruk. Intervju. 9. august.
- *Vårt Land*. Ingen kan tale på vegne av alle muslimer i Norge. 9. august.
- *Vårt Land*. Islamofobi er den nye rasismen. Intervju. 22. august.
- *Dagbladet*. Han gikk undercover for å bli muslimhater. Intervju. 24. september.
- *Vårt Land*. Mytene om hijabens opprinnelse. Kronikk. 3. oktober.
- *Utrop.no*. Søkte penger fra Saudi-Arabia. Intervju. 19. oktober.
- *Vårt Land*. Frykter liberale muslimer favoriseres. Intervju (Hovedoppslag). 23. november.

Pål Ketil Botvar

- *Vårt Land*. Finansieringen av Den norske kirke. Intervju Pål Ketil Botvar. 9. januar.
- *Vårt Land*. Nordmenn splittet om kirkeasyl. Intervju. 5. februar.
- Dagsrevyen, NRK TV. Halvparten av Åpen Folkekirkes velgere ikke «personlig kristne» Intervju. 5. februar.
- *Vårt Land*. Kritiserer bruken av «personlig kristen». Intervju. 9. februar.
- *Dagen.no*. Siv Jensens velgerne droppet kirkevalget. Intervju. 12. februar.
- *Aftenposten A-magasinet*. Gode tider for dommedagsprofetier. Intervju. 27. februar.
- *Stavanger Aftenblad*. Velgerne visste lite om hvem de stemte på. Intervju. 7. mars.
- *VG*. Stadig flere unge er personlig kristne. Intervju. 2. mars.
- *Aftenposten*. Tåler vi et livssynsåpent samfunn? Kronikk. 16. mars.
- *Vårt Land*. Første gang: Flertall tror ikke på Gud. Intervju. 18. mars.
- *Vårt land*. Diskriminering av religiøse grupper. Intervju. 5. april.
- *Aftenposten*. – Jeg opplever mye respekt når jeg sier jeg er kristen, men også mye dritt. Intervju *Aftenposten ungdomssider*. 6. april.
- *Kristeligt Dagblad*. Historisk beslutning: Norsk kirke indfører vielse af homoseksuelle. Intervju. 11. april.
- *Aftenposten junior*. Nå får homofile gifte seg i kirken. Intervju. 19. april.
- *Vårt Land*. Frimodige muslimer gjør det lettere for unge kristne å tro. Intervju. 7. mai.
- *Ukeslutt, NRK P1*. Typisk norsk med dugnad. Intervju. 8. mai.
- *Forskning.no*. Lite snakk om synd i kristen sexundervisning. Intervjuet sammen med Irene Trysnes. 19. mai.
- *Vårt Land*. Forener indre ro med sin egen tro- om kristen yoga. Intervju 17. juni.
- *Kristeligt Dagblad*. Homoseksuelle splitter de kristne i Norge. Intervju. 21. juli.
- *Vårt Land*. Viktig invitasjon til samarbeid. Om forholdet mellom AP og KrF. Intervju. 1. august.
- *Vårt Land*. Tror - og trekker seg ut av fossilt brensel. Intervju. 9. august.
- *Dagen*. Kirketopp får kritikk for utfall mot kors. Intervju. 9. august.
- *Vårt Land*. De fleste vil bli i kirken. Intervju. 29. august.
- *Vårt Land*. Det handler mest om kvalitet – om bytte av menighet. Intervju. 7. september.
- *Vårt Land*. Kirken har mistet mye innflytelse til nyåndeligheten. Intervju. 1. oktober.
- *Vårt Land*. Skam åpner ung religionsdebatt. Intervju. 8. november.
- *NTB* (gjengitt flere aviser). Kirke og stat klar mot tvetydig skilsmisse. Intervju. 26. desember.

Ånund Brottveit

- *Vårt Land*. Tror muslimer vil falle fra. Artikkel med intervju av Sindre Bangstad og Ånund Brottveit. 10. mai.
- *NRK P2 Ekko*. Om lystenning på Allehelgendsdag. Intervju med Ånund Brottveit. 29. oktober.
- *Sosiologen.no*. Det norske juleritualet. Artikkel (Sosiologforeningens hjemmeside). 18. desember.

Ann Kristin Gresaker

- *Kristeligt Dagblad*. Religion i mandeblad er for kvinner og fanatikere. Kommentar om artikkelen «Sex, Violence, and the Religious 'Other'». 3. mai.
- *forskning.no*. Lite snakk om synd i kristen sexundervisning. Artikkel om KIFO-rapporten «'Vi hjelper dem til å ta egne, gode valg'. Kristent ungdomsarbeid på rus- og seksualitetsfeltet». 19. mai.
- *Vårt Land*. Da muslimen ble religiøs. Artikkel der KIFO-rapporten «Det handler om verdensfreden!» (Brottveit, Gresaker og Hoel 2015) omtales. 21. desember.

Tore Witsø Rafoss

- *Klassekampen*. Endret Norge med ord. Intervju om doktorgradsavhandlingen. 3. mai.
- *Forskning.no*. Slik reagerte Norge og USA på terroren. Intervju om doktorgradsavhandlingen. 28. april.
- *NRK Nyhetsmorgen*. Intervju i forbindelse med doktorgradsavhandling. 28. april.
- *Morgenbladet*. Taler etter terror. Intervju om doktorgradsavhandlingen. 29. april.
- *Radio Nova, Opplysningen 99.3*. Intervju om doktorgradsavhandling. April.
- *Aftenposten*. Ordet «nasjonalisme» er utdatert. Men vi bør snakke om hva det vil si å være norsk. Kronikk. 20. juli.
- *VG*. Slik er vi egentlig. Intervju om religiøs tro i Norge. 5. august.
- *Vårt Land*. Vil ha relevant språk i samfunnsdebatten. Intervju om religionens plass i den offentlige debatt. 18 august.
- *Plot*. De sterke følelsers makt. Intervju om Hemsedalssaken og om følelsers plass i offentligheten. September.
- *Vårt Land*. Alle takket nei - dåpsfestival avlyses. Intervju 16. september.
- *Vårt Land*. Mor har mer å si om dåp enn far. Kronikk og kommentarer i Vårt Lands oppslag om dåp. 25. oktober.
- *NRK, Ekko*. Åpner sitt hjem for hele verden. Intervju. 31. oktober.

Olaf Aagedal

- *Forskning.no*. Alkohol er ingen naturlig del av folkefesten. Kronikk. 29.februar.
- *Vårt Land*. Selger bedehus og bygger til 50 millioner, Intervju. 29.juni
- *Aftenposten*. Konservativ kristne forlater Den norske kirke i protest. Intervju. 22.juli.
- *Aftenposten*. Bedehus over hele landet legges ut for salg. Intervju. 25.juli
- *Vårt Land*. Å tro med hjerte. Intervju. 20.august.
- *Strek*. Feiringa av reformasjonsjubileet. Intervju. Nr.5/2016.
- *Vårt Land*. Staten overlater feiringen til kirken. Intervju. 15.november.
- *Dagen*. Vin og brød i barnemunn. Intervju. 30.desember.

6.7 BEDØMMELSESKOMITEER (DR.AVH., DISPUTASER, TILSETTINGER)

Sindre Bangstad

- Midtveiseevaluering for Bjørn Hallstein Holtes ph.d., VID 28.09.2016.
- Medlem av ph.d.-evalueringskomite for Ali Raba Hourani, University of Western Cape (UWC), Bellville, Sør-Afrika.

6.8 INVITERT PRESENTASJON VED VITENSKAPELIG KONFERANSE

Sindre Bangstad

- Governing Islam: The Case of Norway. Annual Conference. Council for European Studies (CES), Philadelphia, USA. 14. mars 2016.
- Reframing Hate Speech. Annual Conference. Council for European Studies (CES), Philadelphia, USA. 14. mars 2016.
- Notes on 'race' in supposedly 'non-racial' Norwegian times. 18de Nordic Migration Conference. Universitetet i Oslo, 11.august2016.
- Contesting 'Radicalization' and Extremism among Muslim Youth in Norway. 23de Nordic Conference for the Sociology of Religion, Helsinki, Finland. 17.august 2016.
- Constructing 'refugees' and 'migrants' in right-wing populist discourse in Norway. NORDISCO (Nordic Conference on Discourse Analysis), HIOA/Universitetet i Oslo. 24. november 2016.

6.9 PAPERPRESENTASJON VED VITENSKAPELIG KONFERANSE

Sindre Bangstad

- Going under the weather: Halal controversies in Norway. Religious Controversies Conference. Nordic Network of Media and Religion, Sigtuna, Sweden. 31. oktober 2016.
- Reframing public anthropology. Annual Meeting of the American Anthropological Association. Minneapolis, USA. 18. november 2016.

Pål Ketil Botvar

- Migration, religion and social capital. A study of surveydata from Norway, Polen and the Baltic area. The 23rd Nordic Conference for the Sociology of Religion: Wellbeing, leadership and the lifespan – Current trends in the sociology of religion. Helsinki, Finland. 17.–19. august 2016.
- Religion and Attitudes towards abortion and euthanasia in Norway and Poland (together with Marcin Zwierdzynski) and Religion and the right to life: A comparison between Lutheran and Orthodox Countries (together with Olga Breskaya, Silviu Rogobete og Anders Sjöborg. At the conference Religious Impact on the Right to Life in empirical Perspective. 4th Conference of the international research project Religion and Human Rights. Julius-Maximilians-Universität Würzburg. 11. – 14. desember 2016.

Ånund Brottveit

- World view dialogues for peace? The 23rd Nordic Conference for the Sociology of Religion: Wellbeing, leadership and the lifespan – Current trends in the sociology of religion. Helsinki, Finland. 17. august 2016.

Ann Kristin Gresaker

- Women's magazine discourses on celebrity and religion. The 23rd Nordic Conference for the Sociology of Religion: Wellbeing, leadership and the lifespan – Current trends in the sociology of religion. Helsinki, Finland. 19. august 2016.

Tore Witsø Rafoss

- Kognitiv sosiologi? Presentasjon i gruppen «kultursosiologi» ved Sosiologisk vinterseminar. Norsk sosiologiforening, Lillehammer. 22.–24. februar 2016.
- To Baptize or not to Baptize? The 23rd Nordic Conference for the Sociology of Religion: Wellbeing, leadership and the lifespan – Current trends in the sociology of religion. Helsinki, Finland. 17. august 2016

6.10 FOREDRAG OG GJESTEFÖRELESNINGER

Sindre Bangstad

- Ytringsfrihet, religion og menneskerettigheter. Foredrag ved Journalistutdanningen, Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA). 26. februar 2016.
- Public Anthropology, Anthropological Publics. Instituttseminar, Institutt for sosialantropologi, Universitetet i Bergen. 10. mars 2016.
- Racist and/or hate speech: The dark twin of free speech. Foredrag, BOA Gallery, Oslo. 22. april 2016.
- Free-thinking in Extreme Times. Samtale med Ziauddin Sardar, Nimra Khan og Hassan Mahamdallie, Bookmarks Bookshop/Critical Muslim/The Muslim Institute, Bloomsbury, London. 04. mai 2016.
- Hating Muslims in Norway: The state at present. Foredrag ved Hope Not Hate Conference on Counter-jihadism, Bishopsgate Institute, London. 06. mai 2016.
- Hva er rasisme? Foredrag ved Maihaugenkonferansen. 11. mai 2016.
- Anders Breivik and the Rise of Islamophobia. Samtale med Prof Christine M. Jacobsen, Bergen Resource Centre for International Development/CMI/Universitetet i Bergen. 26. mai 2016.
- Why do they leave us? Foredrag ved Kirkerådets/NORDKOM-konferanse 2016, Voksenåsen, Oslo. 24. august 2016.
- Hva er rasisme? Foredrag i regi av Bufdir, Oslo. 28. august 2016.
- Europa mot høyre. Fremlegg i paneldebatt om den ytre høyresiden i Europa, C-Rex/Nobels Fredssenter. 15. september 2016.
- Sekularisme. Foredrag for Dialogpilotene, Teologisk Fakultet, Universitetet i Oslo. 16. oktober 2016.
- Hvordan forske på og analysere rasisme? Foredrag for Holbergprisen i skolen, Universitetet i Bergen, 10. november 2016.
- Islam i Norge. Foredrag på oppdrag fra Utdanningsetaten/Oppland Fylkeskommune, Lillehammer. 23. november 2016.
- Rasisme og islamofobi i Norge. Foredrag ved konferansen Den gyldne middelvei. Muslimsk Fellesråd Stavanger. 27. november 2016.
- Rasisme og islamofobi. Foredrag SV Kristiansand. 06. desember 2016.

- Islamophobia – What’s in a Name? Analysing the Discourses about Islam and Muslims of the Far-Right Stop The Islamisation of Norway (SIAN). Foredrag for C-REX, Senter for studier av høyreekstremisme, Universitetet i Oslo. 12. desember 2016.

Pål Ketil Botvar

- Ungdom og nyreligiøsitet (sammen med Irene Trysnes). Seminar Universitet i Agder. 8. juni 2016
- Økt demokrati? Hovedpunkter fra evalueringen av kirkevalget 2015. Faglig innlegg på KIFOs representantskapsmøte, Oslo. 14. juni 2016.
- Bob Dylan og kristen tro. Foredrag på KFUMs FFA-leir, Sandefjord. 17. juli 2016.
- Ungdom, tro og religionsfrihet. Foredrag i Langhus menighet, Ski. 17. november 2016.
- Dylan og fandom: Slik er Dylans norske tilhengere. Forelesning på kurset IDE2084 Bob Dylan: Tradisjonstolk og kulturspeil, Institutt for idehistorie, Universitetet i Oslo. 13. september 2016.
- Tåler vi et livssynsåpent samfunn? Slik er holdningene til unge i Oslo. Forelesning ved sosialhøgskolen, VID vitenskapelige høgskole. 7. mars 2016.

Ånund Brottveit

- Sosialt nettverks betydning for pasienter med kognitive endringer i rehabiliteringsprosessen. Halvdagsforelesning for Regional nettverkssamling for Ambulante Rehabiliteringsteam i Nord-Norge, Helse Nord, Bodø. 21. september 2016.

Tore Witsø Rafoss

- Kategorisering, grenser og mat. Forelesning på UiO, Kultur og kommunikasjon, (KULKOM). 15. februar 2016.
- Hvordan har opplevelsen av og reaksjonene på terror i nyere tid endret vårt samfunn og de vestlige demokratiene? Prøveforelesning for graden ph.d. ved UiO. 3. mai 2016.
- Et religiøst landskap i endring. Presentasjon av rapport i Sørumsand. Treff arrangert av Sørumsand kirkelig fellesråd. Sørumsand. 31. august 2016.
- Kulturproduksjon og kulturkonsum. Forelesning på UiO, KULKOM. 7. september 2016.
- Reaksjoner på terrorens logikk. Forelesning på Kriseledelse, Rena, Høgskolen i Hedmark. 15. september 2016.
- Et religiøst landskap i endring. Presentasjon av rapport. KAs høstkonferanse. KA, Oslo. 26. september 2016.
- Kategorisering, grenser og mat. Forelesning på UiO, KULKOM. 28. september 2016.
- Mediene og 22. juli. Stoltenbergs håndtering av 22. juli-traumet. Forelesning på Westerdals, Oslo. 14. oktober 2016.
- Sosiale og kulturelle mønstre: Pierre Bourdieu. Forelesning på UiO, KULKOM. 25. oktober 2016.

Olaf Agedal

- Minnepolitiske dilemma og konflikter i planlegginga av det komande Luther-jubileet. Forskar-nettverk seminar. Museum som minnepolitiske aktørar. Jærmuseet, Bryne. 27. april 2016.
- Bedehuskulturen. Innleiing til teaterstykket Etterlyst Jesus. Det norske teater. 9. september, 5. oktober, 19. oktober, 2. november.

- Kongens nei – kongeleg minnepolitikk. Forskar-nettverk seminar. Museum som minnepolitiske aktører. Telemarksmuseet, Skien. 26. oktober 2016.